

Brusel 30. června 2023
(OR. en)

11159/23

ECOFIN 683
UEM 217
SOC 508
EMPL 359
COMPET 703
ENV 782
EDUC 295
RECH 327
ENER 418
JAI 930
GENDER 159
ANTIDISCRIM 153
JEUN 197
SAN 434

POZNÁMKA

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Č. předchozího dokumentu:	9853/1/23 REV 1
Č. dok. Komise:	COM(2023) 627 final
Předmět:	DOPORUČENÍ RADY k národnímu programu reforem Švédska na rok 2023 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Švédska z roku 2023

Delegace naleznou v příloze výše uvedený návrh doporučení Rady, který na základě doporučení Komise COM(2023) 627 final projednala Rada a Evropská rada.

DOPORUČENÍ RADY

ze dne ...

k národnímu programu reforem Švédska na rok 2023 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Švédska z roku 2023

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik¹, a zejména na čl. 9 odst. 2 uvedeného nařízení,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy², a zejména na čl. 6 odst. 1 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

¹ Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1.

² Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25.

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Dne 19. února 2021 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241³, kterým byl zřízen Nástroj pro oživení a odolnost (dále jen „nástroj“). Nástroj poskytuje členským státům finanční podporu na provádění reforem a investic, a přináší tedy fiskální impuls financovaný Unií. V souladu s prioritami evropského semestru nástroj přispívá k hospodářskému a inkluzivnímu oživení a k provádění udržitelných prorůstových reforem a investic, zejména reforem a investic za účelem podpory zelené a digitální transformace a zvýšení odolnosti ekonomik členských států. Pomáhá rovněž posílit veřejné finance, podnítit hospodářský růst a tvorbu pracovních míst ve střednědobém a dlouhodobém výhledu, zlepšit územní soudržnost v rámci Unie a podpořit setrvalé provádění evropského pilíře sociálních práv. Maximální finanční příspěvek na členský stát v rámci nástroje byl dne 30. června 2022 aktualizován v souladu s čl. 11 odst. 2 nařízení (EU) 2021/241.

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Dne 22. listopadu 2022 přijala Komise roční analýzu udržitelného růstu 2023, jež zahájila evropský semestr koordinace hospodářských politik pro rok 2023. Dne 23. března 2023 Evropská rada potvrdila priority analýzy udržitelného růstu 2023, která se zaměřuje na čtyři rozměry konkurenceschopné udržitelnosti. Dne 22. listopadu 2022 přijala Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 také zprávu mechanismu varování 2023, ve které je Švédsko uvedeno mezi členskými státy, jež mohou být postiženy nerovnováhami nebo u nich takové postižení může hrozit a u nichž bude zapotřebí hloubkový přezkum. Komise taktéž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny, jakož i návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2023, která analyzuje provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a zásad evropského pilíře sociálních práv. Rada přijala doporučení týkající se hospodářské politiky eurozóny⁴ dne 16. května 2023 a společnou zprávu o zaměstnanosti dne 13. března 2023.
- (3) Třebaže ekonomiky Unie vykazují pozoruhodnou odolnost, stále na ně negativně dopadá geopolitická situace. Unie pevně stojí při Ukrajině a agenda hospodářské a sociální politiky Unie se zároveň zaměřuje na snižování negativního dopadu energetických otřesů na zranitelné domácnosti i podniky v krátkodobém horizontu a na pokračování dosavadní práce na zelené a digitální transformaci, podpoře udržitelného a inkluzivního růstu, ochraně makroekonomické stability a zvyšování odolnosti ve střednědobém horizontu. Silně se také soustřeďuje na zvyšování konkurenceschopnosti a produktivity Unie.

⁴ Doporučení Rady ze dne 16. května 2023 týkající se hospodářské politiky eurozóny (Úř. věst. C 180, 23.5.2023, s. 1).

- (4) Dne 1. února 2023 vydala Komise sdělení „Průmyslový plán Zelené dohody pro věk s nulovými čistými emisemi“ (dále jen „Průmyslový plán Zelené dohody“). Záměrem tohoto plánu je posílit konkurenceschopnost unijního průmyslu s nulovými čistými emisemi a podpořit rychlý přechod ke klimatické neutralitě. Plán je doplněním pokračujícího úsilí v rámci Zelené dohody pro Evropu a plánu REPowerEU. Má za cíl vytvořit příznivější prostředí, aby se zvýšila unijní výrobní kapacita u technologií a produktů s nulovými čistými emisemi nezbytných ke splnění ambiciózních cílů Unie v oblasti klimatu a byl zajištěn přístup k relevantním kritickým surovinám, mimo jiné prostřednictvím diverzifikovaného zajišťování zdrojů, patřičného využívání geologických zdrojů v členských státech a maximální recyklace surovin. Průmyslový plán Zelené dohody se opírá o čtyři pilíře: předvídatelné a zjednodušené právní prostředí, rychlejší přístup k financování, zlepšování dovedností a otevřený obchod pro odolné dodavatelské řetězce. Dne 16. března 2023 pak Komise vydala další sdělení nazvané „Dlouhodobá konkurenceschopnost EU: výhled po roce 2030“, jež je postaveno na devíti vzájemně se posilujících stimulech a jehož cílem je vytvoření regulačního rámce, který bude podporovat růst. Sdělení vytyčuje politické priority, které se soustředí na aktivní zajišťování strukturálních zlepšení, dobře zacílených investic a regulačních opatření, aby byly Unie a její členské státy v dlouhodobém výhledu konkurenceschopné. Níže uvedená doporučení pomáhají tyto priority řešit.

- (5) V roce 2023 se evropský semestr pro koordinaci hospodářských politik nadále vyvíjí v souladu s prováděním nástroje. Stále platí, že pro naplnění politických priorit v rámci evropského semestru je zásadně důležité plné provedení plánů pro oživení a odolnost, neboť tyto plány řeší veškerá relevantní doporučení pro jednotlivé země vydaná v posledních letech nebo jejich významnou část. Doporučení pro jednotlivé země z let 2019, 2020 a 2022 zůstávají stejně relevantní i pro plány pro oživení a odolnost, které byly revidovány, aktualizovány nebo pozměněny v souladu s články 14, 18 a 21 nařízení (EU) 2021/241.
- (6) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435⁵ (dále jen „nařízení REPowerEU“) přijaté dne 27. února 2023 má za cíl rychle ukončit závislost Unie na dovozu fosilních paliv z Ruska. To přispěje k energetické bezpečnosti a diverzifikaci dodávek energií v Unii a povede k širšímu využívání obnovitelných zdrojů energie, ke zvýšení kapacity pro ukládání energie a ke zlepšení energetické účinnosti. Nařízení REPowerEU členským státům umožňuje doplnit do národního plánu pro oživení a odolnost novou kapitolu REPowerEU za účelem financování klíčových reforem a investic, jež pomohou dosáhnout cílů REPowerEU. Zmíněné reformy a investice také pomohou zvýšit konkurenceschopnost unijního průmyslu s nulovými čistými emisemi, o které usiluje Průmyslový plán Zelené dohody, a plnit doporučení pro jednotlivé země, která souvisejí s energetikou a byla členským státům vydána v roce 2022 a případně v roce 2023. Nařízení REPowerEU zavádí novou kategorii nevratné finanční podpory, která je členským státům k dispozici na financování nových reforem a investic souvisejících s energetikou v rámci jejich plánů pro oživení a odolnost.

⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ze dne 27. února 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2021/241, pokud jde o kapitoly REPowerEU v plánech pro oživení a odolnost, a nařízení (EU) č. 1303/2013, (EU) 2021/1060 a (EU) 2021/1755 a směrnice 2003/87/ES (Úř. věst. L 63, 28.2.2023, s. 1).

- (7) Dne 8. března 2023 přijala Komise sdělení poskytující pokyny v oblasti fiskální politiky na rok 2024 (dále jen „sdělení z 8. března 2023“). Jeho cílem je podpořit přípravu programů stability a konvergenčních programů členských států a posílit tím koordinaci politik. Komise v něm připomněla, že na konci roku 2023 bude deaktivována obecná úniková doložka Paktu o stabilitě a růstu. Pro roky 2023–2024 vyzvala Komise k fiskálním politikám, které zajistí střednědobou udržitelnost dluhu a udržitelným způsobem zvýší potenciální růst a členské státy byly vyzvány, aby ve svých programech stability a konvergenčních programech z roku 2023 nastínily, jak jejich fiskální plány zajistí dodržení referenční hodnoty pro schodek ve výši 3 % hrubého domácího produktu (HDP) stanovené ve Smlouvě a věrohodné a trvalé snížení dluhu nebo udržení dluhu na obezřetné úrovni ve střednědobém horizontu. Komise vybídla členské státy, aby postupně ukončily vnitrostátní fiskální opatření, která zavedly na ochranu domácností a podniků v souvislosti s prudkým zdražením energií, a začaly u těch nejméně cílených. Uvedla, že pokud by bylo nutné podpůrná opatření prodloužit kvůli novým tlakům na energie, měly by je členské státy zaměřit mnohem lépe než v minulosti na zranitelné domácnosti a podniky. Fiskální doporučení budou podle Komise kvantifikovaná a diferencovaná. Kromě toho budou formulována na základě čistých primárních výdajů, jak je navrženo ve sdělení Komise ze dne 9. listopadu 2022 o směrech pro reformu rámce správy ekonomických záležitostí EU. Komise doporučila, aby všechny členské státy i nadále chránily investice financované z vnitrostátních zdrojů a zajistily účinné využívání prostředků z nástroje i z dalších fondů Unie, a to zejména s ohledem na zelenou a digitální transformaci a cíle odolnosti. Komise uvedla, že v souladu se stávajícími právními předpisy navrhne Radě, aby postupy při nadměrném schodku na základě porušení referenční hodnoty schodku zahájila na jaře 2024 na základě výsledků plnění rozpočtu za rok 2023.

- (8) Dne 26. dubna 2023 předložila Komise legislativní návrhy na provedení komplexní reformy pravidel Unie pro správu ekonomických záležitostí. Jejich hlavním cílem je ve všech členských státech prostřednictvím reforem a investic posílit udržitelnost veřejného dluhu a podpořit udržitelný a inkluzivní růst. Komise ve svých návrzích usiluje o zlepšení vlastní odpovědnosti členských států, zjednodušení rámce a větší zaměření na střednědobý horizont spolu s účinným a soudržnějším prosazováním. Podle závěrů Rady ze dne 14. března 2023 o směrech pro reformu rámce správy ekonomických záležitostí EU je cílem dokončit tuto legislativní činnost v roce 2023.
- (9) Dne 28. května 2021 předložilo Švédsko Komisi v souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení (EU) 2021/241 svůj národní plán pro oživení a odolnost. Komise podle článku 19 nařízení (EU) 2021/241 posoudila relevanci, účinnost, efektivnost a ucelenost tohoto plánu v souladu s pokyny pro posuzování stanovenými v příloze V uvedeného nařízení. Dne 4. května 2022 přijala Rada prováděcí rozhodnutí o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Švédska⁶. Uvolnění splátek je podmíněno přijetím rozhodnutí Komise přijatým v souladu s čl. 24 odst. 5 nařízení (EU) 2021/241, které uvádí, že Švédsko uspokojivě splnilo příslušné milníky a cíle stanovené v prováděcím rozhodnutí Rady. Předpokladem uspokojivého splnění je rovněž absence zvratu u dříve dosažených milníků a cílů.

⁶ ST 7772/2022 INIT; ST 7772/2022 ADD 1.

- (10) Dne 28. dubna 2023 předložilo Švédsko svůj národní program reforem na rok 2023 a svůj konvergenční program z roku 2023 v souladu s čl. 8 odst. 1 nařízení (ES) č. 1466/97. Vzhledem k jejich provázanosti byly oba programy posuzovány společně. V souladu s článkem 27 nařízení (EU) 2021/241 zohledňuje národní program reforem na rok 2023 rovněž zprávy, které Švédsko dvakrát ročně podává o pokroku dosaženém při plnění svého plánu pro oživení a odolnost.
- (11) Dne 24. května 2023 zveřejnila Komise zprávu o Švédsku pro rok 2023. Posoudila pokrok, který Švédsko učinilo při plnění příslušných doporučení, jež pro něj přijala Rada v letech 2019 až 2022, a zhodnotila, jak Švédsko provádí plán pro oživení a odolnost. Vycházejíc z této analýzy, zpráva o Švédsku poukázala na mezery, pokud jde o výzvy, které plán pro oživení a odolnost neřeší nebo je řeší pouze částečně, a na nové a vznikající výzvy. Posoudila rovněž pokrok Švédska při provádění evropského pilíře sociálních práv a v plnění hlavních cílů Unie v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby, jakož i pokrok při dosahování cílů Organizace spojených národů v oblasti udržitelného rozvoje.

- (12) Komise v případě Švédska provedla hloubkový přezkum podle článku 5 nařízení (EU) č. 1176/2011 a dne 24. května 2023 zveřejnila jeho výsledky. Komise dospěla k závěru, že se Švédsko potýká s makroekonomickými nerovnováhami. Přetrvávají zejména zranitelná místa související s trhem s nemovitostmi a vysokým soukromým dluhem. Ceny nemovitostí jsou vysoké a donedávna rostly. Růst cen nemovitostí jde ruku v ruce s rostoucím soukromým dluhem. V roce 2022 začaly na pozadí výrazného zpřísnění měnových podmínek a podmínek financování ceny nemovitostí viditelně klesat, což se zdá být počátkem odstraňování nahromaděných zranitelných míst. Ceny zůstávají výrazně nadhodnocené a očekává se jejich další pokles. Obrat v odvětví nemovitostí se v poslední době výrazně snížil, v důsledku čehož poklesla i poptávka po nově postavených bytech. Nepříznivý vývoj se zatím omezuje na odvětví stavebnictví a nemovitostí, které po letech vysokého růstu nyní prudce klesají. V roce 2023 se očekává pokles švédského hospodářství jako celku, přičemž změny měnových podmínek ovlivní rozvahy domácností a komerčních realitních společností a jejich schopnost spotřebovat a investovat. Dopad zvýšených úrokových sazeb na splátky hypoték je značný vzhledem k převažujícím pohyblivým úrokovým sazbám a velmi dlouhým splatnostem hypoték. Dopad měnících se podmínek na finanční sektor byl omezený; sektor je silný a vykazuje vysoké ziskové marže a rizikově vážené kapitálové poměry, což pravděpodobně slouží jako ochrana před šířením problémů odvětví nemovitostí do širší ekonomiky prostřednictvím finančního sektoru, ačkoli ten je změnám v odvětví nemovitostí silně vystaven. Pokrok v politice byl omezený. Daňový systém zejména nadále zvýhodňuje vlastnické bydlení prostřednictvím nízkého periodického zdanění nemovitostí a podporuje pořizování bydlení financované úvěrem prostřednictvím výrazné daňové odpočitatelnosti úrokových splátek hypotečních úvěrů. Kromě toho došlo k omezené reformě neefektivního trhu s nájemním bydlením.

- (13) Podle údajů ověřených Eurostatem se saldo veřejných financí Švédska zlepšilo z vyrovnaného stavu rozpočtu v roce 2021 na přebytek ve výši 0,7 % v roce 2022, zatímco veřejný dluh klesl z 36,5 % HDP na konci roku 2021 na 33,0 % na konci roku 2022.
- (14) Saldo veřejných financí bylo ovlivněno opatřeními fiskální politiky přijatými ke zmírnění hospodářského a sociálního dopadu zvýšení cen energií. V roce 2022 tato opatření fiskální politiky snižující příjmy zahrnovala snížení daně z energie u motorové nafty a benzínu, zatímco opatření fiskální politiky zvyšující výdaje zahrnovala kompenzaci nákladů na elektřinu pro domácnosti. Podle odhadu Komise činí v roce 2022 čisté rozpočtové náklady těchto opatření 0,2 % HDP⁷. Saldo veřejných financí bylo rovněž ovlivněno rozpočtovými náklady na dočasnou ochranu vysídlených osob z Ukrajiny, které se v roce 2022 odhadují na 0,2 % HDP. Současně poklesly odhadované náklady na dočasná mimořádná opatření související s krizí způsobenou onemocněním COVID-19, a to z 2,0 % HDP v roce 2021 na 1,1 % v roce 2022.
- (15) Dne 18. června 2021 Rada doporučila Švédsku⁸, aby v roce 2022 zachovalo podpůrné nastavení fiskální politiky, včetně impulsu dodaného nástrojem, a zachovalo investice financované z vnitrostátních zdrojů.

⁷ Hrubé rozpočtové náklady na podpůrná opatření v oblasti energetiky se v roce 2022 blížily 0,5 % HDP, ale od provozovatele přenosové soustavy *Svenska Kraftnät* byly získány významné vyrovnávací příjmy.

⁸ Doporučení Rady ze dne 18. června 2021, kterým se vydává stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Švédska z roku 2021 (Úř. věst. C 304, 29.7.2021, s. 131).

- (16) Podle odhadů Komise bylo nastavení fiskální politiky⁹ v roce 2022 restriktivní v rozsahu +0,4 % HDP, což bylo v kontextu vysoké inflace přiměřené. Švédsko na doporučení Rady pokračovalo v podpoře oživení, a to též prostřednictvím investic financovaných z nástroje. Výdaje financované z grantů v rámci nástroje a dalších fondů Unie v roce 2022 dosáhly 0,2 % HDP (0,2 % HDP v roce 2021). Příspěvek investic financovaných z vnitrostátních zdrojů k nastavení fiskální politiky měl expanzivní povahu a činil 0,1 procentního bodu¹⁰. V souladu s doporučením Rady proto Švédsko zachovalo investice financované z vnitrostátních zdrojů. Současně s tím měl příspěvek růstu primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů (bez nových opatření na straně příjmů) k nastavení fiskální politiky utlumující povahu v rozsahu 0,8 procentního bodu. Švédsko tedy udrželo růst běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů dostatečně pod kontrolou.
- (17) Makroekonomický scénář, z něhož vycházejí rozpočtové projekce v konvergenčním programu z roku 2023, je pro rok 2023 obezřetný a v souladu s jarní prognózou Komise 2023 pro následující období. Vláda předpokládá, že reálný HDP v roce 2023 klesne o 1,0 % a v roce 2024 opět vzroste o 1,2 %. Pro srovnání jarní prognóza Komise 2023 předpokládá pokles reálného HDP o 0,5 % v roce 2023 a růst o 1,1 % v roce 2024, a to zejména v důsledku novějších údajů a poněkud menší dynamiky investic mimo stavebnictví v prognóze Komise.

⁹ Nastavení fiskální politiky se měří změnou primárních výdajů (očištěných od diskrečních opatření na straně příjmů) s vyloučením dočasných mimořádných opatření souvisejících s krizí COVID-19, ale se zahrnutím výdajů financovaných z nevratné podpory (grantů) v rámci nástroje a dalších fondů Unie ve vztahu k střednědobému potenciálnímu růstu. Podrobnější informace jsou uvedeny v rámečku č. 1 ve fiskálních statistických tabulkách.

¹⁰ Příspěvek ostatních kapitálových výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů měl expanzivní povahu v rozsahu 0,2 procentního bodu HDP.

- (18) Vláda ve svém konvergenčním programu z roku 2023 očekává, že přebytek veřejných financí z roku 2022 se v roce 2023 zhorší na poměr schodku k HDP ve výši 0,4 %. Zhoršení v roce 2023 odráží především slabší ekonomiku a zhoršující se stav financí v sektoru místní správy. Podle konvergenčního programu z roku 2023 se dále očekává, že poměr veřejného dluhu k HDP klesne ze 33,0 % na konci roku 2022 na 31,0 % na konci roku 2023. Projekce v jarní prognóze Komise 2023 uvádějí schodek veřejných financí v roce 2023 ve výši 0,9 % HDP. Tento schodek je vyšší než schodek odhadovaný v konvergenčním programu z roku 2023, zejména proto, že Komise očekává vyšší veřejné výdaje vyplývající mimo jiné z vyšší mezipotřeby a naturálních sociálních transferů a z vyšších úrokových výdajů. Jarní prognóza Komise 2023 dále předpovídá podobný poměr veřejného dluhu k HDP, a to 31,4 % na konci roku 2023.

(19) Saldo veřejných financí v roce 2023 by měla i nadále ovlivňovat opatření přijatá ke zmírnění hospodářského a sociálního dopadu zvýšení cen energií. Sestávají z opatření prodloužených od roku 2022 (zejména snížení daně z energie u benzínu a motorové nafty) a nových opatření, jako je kompenzace nákladů na elektřinu pro domácnosti, podniky a organizace. Náklady na tato opatření jsou většinou kompenzovány příjmy z poplatků za přenos a v menší míře daněmi z neočekávaných zisků dodavatelů energie. Při zohlednění těchto příjmů jsou čisté rozpočtové náklady na podpůrná opatření odhadovány v jarní prognóze Komise 2023 na 0,1 % HDP v roce 2023¹¹. Zdá se, že většina z opatření v roce 2023 není zaměřena na nejzranitelnější domácnosti nebo podniky a plně nezachovává cenový signál ke snížení poptávky po energiích a zvýšení energetické účinnosti. V důsledku toho se objem cílených podpůrných opatření, která se berou v úvahu při posouzení plnění doporučení Rady ze dne 12. července 2022¹², ve skutečnosti v jarní prognóze Komise 2023 odhaduje na 0,0 % HDP v roce 2023 (stejně jako v roce 2022). Rozpočtové náklady na dočasnou ochranu vysídlených osob z Ukrajiny by měly v roce 2023 zůstat víceméně stabilní. V neposlední řadě se očekává, že saldo veřejných financí v roce 2023 bude těžit z postupného ukončování dočasných mimořádných opatření v souvislosti krizí způsobenou onemocněním COVID-19, jež jsou odhadována na 1,1 % HDP.

¹¹ Hodnota vyjadřuje výši ročních rozpočtových nákladů na tato opatření včetně běžných příjmů a výdajů a případně i kapitálových výdajů.

¹² Doporučení Rady ze dne 12. července 2022 k národnímu programu reforem Švédska na rok 2022 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Švédska z roku 2022 (Úř. věst. C 334, 1.9.2022, s. 221).

- (20) Dne 12. července 2022 doporučila Rada Švédsku zajistit v roce 2023, aby růst primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů byl v souladu s celkově neutrálním nastavením fiskální politiky¹³, a brát přitom v potaz pokračující dočasnou a cílenou podporu domácností a podniků, které jsou nejzranitelnější vůči prudkým nárůstům cen energií, a osob prchajících z Ukrajiny. Švédsko by mělo být připraveno přizpůsobit běžné výdaje vyvíjející se situaci. Dále bylo Švédsku doporučeno rozšířit veřejné investice do zelené a digitální transformace a energetické bezpečnosti při zohlednění iniciativy REPowerEU, a to i s využitím nástroje a dalších fondů Unie.
- (21) Pro rok 2023 se v jarní prognóze Komise 2023 předpovídá celkově neutrální nastavení fiskální politiky (−0,1 % HDP) na pozadí vysoké inflace. Předcházelo mu restriktivní nastavení v roce 2022 (+0,4 % HDP). Předpovídá se, že příspěvek růstu primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů (očištěných o diskreční opatření na straně příjmů) k nastavení fiskální politiky v roce 2023 bude mít celkově neutrální povahu v rozsahu −0,2 % HDP. Celkově je projektovaný růst primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů v souladu s doporučením Rady ze dne 12. července 2022. Výdaje financované z grantů v rámci nástroje a dalších fondů Unie by měly v roce 2023 podle projekce činit 0,3 % HDP, zatímco investice financované z vnitrostátních zdrojů mají mít celkově neutrální příspěvek k nastavení fiskální politiky v rozsahu 0,1 procentního bodu¹⁴. Švédsko tedy plánuje financovat dodatečné investice prostřednictvím nástroje a dalších fondů Unie, a tudíž se nepočítá se zachováním investic financovaných z vnitrostátních zdrojů. Země plánuje financovat veřejné investice do zelené a digitální transformace a do energetické bezpečnosti, jako jsou investice do klimatické transformace průmyslu a rozšíření širokopásmového připojení, které jsou financovány z nástroje a dalších fondů Unie.

¹³ Podle jarní prognózy Komise 2023 se střednědobý růst potenciálního produktu Švédska (desetiletý průměr), který se používá k měření nastavení fiskální politiky, odhaduje v nominálním vyjádření na 7,7 %.

¹⁴ Příspěvek ostatních kapitálových výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů by měl mít podle projekce neutrální povahu.

- (22) Podle konvergenčního programu z roku 2023 se v roce 2024 očekává zvýšení schodku veřejných financí na 0,6 % HDP. Nárůst v roce 2024 je především důsledkem hospodářského útlumu. Poměr veřejného dluhu k HDP na konci roku 2024 by podle konvergenčního programu z roku 2023 měl zůstat stabilní ve výši 31,0 %. Na základě opatření politiky, která byla známa ke dni uzávěrky prognózy, Komise ve své jarní prognóze 2023 předpovídá pro rok 2024 schodek veřejných financí ve výši 0,5 % HDP. Tato hodnota vcelku odpovídá projekci pro schodek v konvergenčním programu z roku 2023. Jarní prognóza Komise 2023 dále předpovídá podobný poměr veřejného dluhu k HDP na konci roku 2024, a to 30,7 %.
- (23) V konvergenčním programu z roku 2023 se plánuje postupné ukončení většiny podpůrných opatření v oblasti energetiky v roce 2024¹⁵. Podle odhadu Komise budou činit v roce 2024 čisté náklady na podpůrná opatření v oblasti energetiky 0,1 % HDP, což odpovídá roku 2023. Tyto odhady jsou založeny na předpokladu, že nedojde k novému nárůstu cen energií. Podpůrná opatření v oblasti energetiky, která mají podle současných plánů zůstat v platnosti i v roce 2024, se nezdají být zaměřena na zranitelné domácnosti nebo podniky. Nezachovávají v plném rozsahu cenový signál ke snížení poptávky po energii a zvýšení energetické účinnosti.
- (24) Švédsko v konvergenčním programu z roku 2023 plánuje splnit střednědobý rozpočtový cíl – strukturální rozpočtové saldo ve výši –1,0 % HDP – v letech 2023 a 2024 a udržet jej po zbytek programového období. Na základě jarní prognózy Komise 2023 se očekává, že strukturální saldo dosáhne v roce 2023 přebytku ve výši 0,1 % HDP a v roce 2024 ve výši 0,7 % HDP, což je nad úroveň střednědobého rozpočtového cíle.
- (25) Za předpokladu nezměněných politik mají podle jarní prognózy Komise 2023 čisté primární výdaje financované z vnitrostátních zdrojů růst v roce 2024 tempem 1,1 %.

¹⁵ Snížení daně z energie u motorové nafty a benzínu má zůstat v platnosti od roku 2023 do roku 2025.

- (26) Podle konvergenčního programu z roku 2023 se očekává, že se veřejné investice zvýší z 4,7 % HDP v roce 2023 na 5,2 % HDP v roce 2024. Ve zvýšení investic se projevují vyšší investice financované z vnitrostátních zdrojů a investice financované ze strany Unie, zejména prostřednictvím nástroje. Konvergenční program z roku 2023 odkazuje na reformy a investice, jako je zvýšení věkové hranice v důchodovém systému, které by měly přispět k fiskální udržitelnosti a udržitelnému růstu podporujícím začlenění.
- (27) Konvergenční program z roku 2023 nastiňuje střednědobou fiskální cestu do roku 2026. Podle tohoto programu se očekává, že schodek veřejných financí se v roce 2025 změní na přebytek ve výši 0,2 % HDP a v roce 2026 ve výši 1,4 % HDP. Plánuje se tedy, že saldo veřejných financí bude během časového rámce programu splňovat příslušnou referenční hodnotu stanovenou ve Smlouvě. Poměr veřejného dluhu k HDP by podle konvergenčního programu z roku 2023 měl klesnout ze 31,0 % na konci roku 2024 na 27,7 % do konce roku 2026.
- (28) Vysoký soukromý dluh a navzdory některým nedávným korekcím stále nadhodnocené ceny nemovitostí představují makroekonomické nerovnováhy, u nichž nadále hrozí riziko neřízeného uvolnění. Pro nově příchozí na trh s bydlením je bydlení stále obtížně dostupné, zatímco trh s nájemním bydlením nabízí jen málo alternativ a stále potřebuje reformu, která by zkrátila pořadníky a podpořila výstavbu nájemních ubytovacích prostor. Švédsko přijalo omezená politická opatření proti nerovnováhám, která se soustředila na makrobezpečnostní politiku a opatření v oblasti nabídky zaměřená na usnadnění postupů při vydávání stavebních povolení a dotování výstavby nájemních bytů.

- (29) Celkové daňové zatížení nemovitostí zůstává ve Švédsku poměrně nízké z důvodu velkorysých daňových odpočtů úrokových splátek hypotečních úvěrů a nízkých periodických daní z nemovitostí. Dopad změn politiky na splátky hypoték po zdanění je vzhledem k nedostatku údajů o aktivech a závazcích jednotlivých domácností obtížné posoudit. Dostupnost těchto údajů by mohla vést ke zvýšení efektivity při tvorbě politiky, případně ke snížení překážek vstupu na trh s bydlením a rovnoměrnějšímu rozložení zátěže spojené s bydlením mezi obyvatelstvo. Na trhu s nájemním bydlením těží z regulovaného nájemného, které je nižší než tržní nájemné, jen omezená skupina domácností. Neexistuje žádná vazba mezi regulovaným nájmem pod tržní cenou a potřebami domácnosti nebo jejími příjmy. V důsledku toho existují dlouhé pořadníky, zejména na nejžádanější nájemní byty, a míra neobsazenosti bytů je z mezinárodního hlediska velmi nízká. Vyšší efektivity by bylo dosaženo tehdy, pokud by se nájemné více řídilo tržními cenami a doplňovala by jej podpora nájemného na základě příjmu a čistého majetku.

- (30) V souladu s čl. 19 odst. 3 písm. b) nařízení (EU) 2021/241 a kritériem 2.2 přílohy V tohoto nařízení zahrnuje plán pro oživení a odolnost rozsáhlý soubor vzájemně se posilujících reforem a investic, které mají být provedeny do roku 2026. Ačkoli byl švédský plán pro oživení a odolnost přijat teprve v roce 2022, jeho realizace je nyní v plném proudu. I přes pomalý začátek provádění obecně probíhá podle plánu a v této fázi se zdá, že rizika nevyčerpání prostředků jsou vzhledem k relativně malému finančnímu přidělu plánu pro oživení a odolnost omezená. Provozní ujednání mezi Komisí a Švédskem bylo podepsáno dne v květnu 2023. Očekává se, že Švédsko předloží první žádost o platbu, která bude zahrnovat dvě splátky, v druhé polovině roku 2023. Přípravy kapitoly REPowerEU a dodatku kvůli mírnému snížení nevratné podpory probíhají. Rychlé začlenění nové kapitoly REPowerEU do plánu pro oživení a odolnost umožní financovat další reformy a investice na podporu strategických cílů Švédska v oblasti energetiky a zelené transformace. Pro úspěšné provádění plánu pro oživení a odolnost i dalších hospodářských politik a politik zaměstnanosti, které jdou nad rámec plánu, je i nadále důležité systematické a účinné zapojování místních a regionálních orgánů, sociálních partnerů a dalších příslušných zúčastněných stran, aby měla celková politická agenda širokou podporu.
- (31) Všechny programové dokumenty Švédska v rámci politiky soudržnosti schválila Komise v roce 2022. Rychlé provádění programů v rámci politiky soudržnosti komplementárně k plánu pro oživení a odolnost a v synergii s ním, včetně kapitoly REPowerEU, má ve Švédsku zásadní význam pro dosažení zelené a digitální transformace, zvýšení hospodářské a sociální odolnosti a zajištění vyváženého územního rozvoje.

- (32) Kromě hospodářských a sociálních výzev, jimiž se plán pro oživení a odolnost a programy politiky soudržnosti zabývají, čelí Švédsko řadě dalších výzev souvisejících s i) nerovnými příležitostmi ve vzdělávání pro žáky ze znevýhodněného socioekonomického a přistěhovaleckého prostředí; ii) potřebou lepšího začlenění znevýhodněných skupin do trhu práce a iii) potřebou snížit závislost na fosilních palivech.
- (33) Přestože Švédsko obecně dosahuje dobrých výsledků ve vzdělávání, v jeho vzdělávacím systému přetrvávají nerovnosti. Žáci ze znevýhodněného socioekonomického a přistěhovaleckého prostředí mají omezené možnosti vzdělávání, včetně možností k rozvoji dovedností potřebných k nalezení zaměstnání. Nerovnosti ve vzdělávání se zvyšují a často souvisejí s omezenými možnostmi, jež mají žáci z přistěhovaleckého prostředí při výběru školy, na kterou by chtěli chodit, a to zejména ti, kteří přišli do Švédska nedávno. Rozdíly v klasifikaci na jednotlivých školách mohou dále zhoršit výsledky vzdělávání. Nedostatek kvalifikovaných učitelů zůstává problematický a nejvíce se týká učitelů pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, učitelů vyučujících předměty na základních školách a učitelů vyučujících odborné předměty na středních školách. Existuje prostor pro zlepšení uspořádání a správy systému vzdělávání, včetně procesu zápisu a systému klasifikace, jakož i kariérního postupu učitelů.

- (34) Švédsko se i nadále potýká s problémy při začleňování osob ze znevýhodněného a přistěhovaleckého prostředí na trh práce a při snižování přetrvávajícího nedostatku kvalifikovaných pracovníků. Rozdíly v úrovni vzdělání osob narozených mimo Unii ve srovnání s lidmi narozenými v Unii se zvětšují, a to zejména v důsledku vyššího dosahovaného terciárního vzdělání lidmi narozenými v Unii. Podíl osob, které předčasně ukončily vzdělávání a odbornou přípravu, se zvyšuje, zejména mezi studenty narozenými mimo Unii. Je třeba posílit účast na vzdělávacích aktivitách, aby se lidem ze znevýhodněných skupin pomohlo rozvíjet dovednosti důležité pro trh práce a zvýšit jejich šance na získání zaměstnání.

(35) Aby Švédsko dosáhlo svého národního cíle uhlíkové neutrality do roku 2045, je třeba vyvinout větší úsilí. Ačkoli Švédsko nadále patří mezi členské státy s nejvyšším podílem obnovitelných zdrojů energie na konečné spotřebě energie, kapacitní a přenosová omezení energetické sítě mohou v budoucnu omezit další využívání obnovitelných zdrojů energie. V roce 2022 tato omezení přispěla k prudkému nárůstu cen energie pro průmysl a domácnosti a omezila rozvoj hospodářské činnosti v odlehlých zeměpisných lokalitách. Zvýšení kapacity elektrické sítě je klíčové, protože se očekává, že konečná spotřeba elektřiny ve Švédsku se do roku 2045 zdvojnásobí na 300 TWh, a to v důsledku zvýšené potřeby elektrifikace průmyslu a dopravy. Výstavba a posilování elektrické sítě však naráží na zpoždění způsobená zdlouhavými povolovacími procesy. Kromě toho má Švédsko při zavádění obnovitelných zdrojů energie jedny z nejdelších správních postupů v Unii, zejména v případě projektů větrných elektráren na pevnině. Vláda zahájila šetření, které se zabývá zjednodušením posuzování povolení v oblasti životního prostředí v rámci působnosti švédského zákona o životním prostředí. Současně jsou zapotřebí konkrétní politická opatření, která by urychlila správní řízení o rozšíření elektrické sítě a zavádění obnovitelných zdrojů energie, například omezením počtu orgánů zapojených do těchto řízení a souběžným vedením řízení. Snížení spotřeby energie zvýšením energetické účinnosti je také nezbytné pro snížení emisí uhlíku a nákladů na energii pro domácnosti a podniky. Pokud jde o energetickou účinnost, hrozí, že Švédsko nedosáhne svého národního cíle využívat energii v roce 2030 o 50 % účinněji (ve srovnání s rokem 2005), bude-li pokračovat trajektorie spotřeby energie z let 2005 až 2020. Se spotřebou primární energie 43,8 Mtoe v roce 2021 zůstává Švédsko mezi členskými státy s nejvyšší spotřebou energie na obyvatele. Spotřeba zemního plynu ve Švédsku poklesla v období od srpna 2022 do března 2023 ve srovnání s průměrnou spotřebou plynu ve stejném období v předchozích pěti letech o 37 %, tedy více, než požadoval cíl stanovený na 15 %. Švédsko by mohlo pokračovat ve snaze o dočasné snížení poptávky po plynu do 31. března 2024 v souladu s nařízením Rady (EU) 2022/1369¹⁶.

¹⁶ Nařízení Rady (EU) 2022/1369 ze dne 5. srpna 2022 o koordinovaných opatřeních ke snížení poptávky po plynu (Úř. věst. L 206, 8.8.2022, s. 1).

- (35) Přechod na hospodářství s nulovými čistými emisemi je komplikován nedostatkem pracovních sil a dovedností v odvětvích a povoláních, která jsou klíčová pro zelenou transformaci, včetně výroby, zavádění a údržby technologií s nulovými čistými emisemi. Aby se snížil nedostatek dovedností a podpořilo se začlenění a přerozdělení pracovních sil, jsou zásadně důležité vysoce kvalitní systémy vzdělávání a odborné přípravy, které budou reagovat na měnící se potřeby trhu práce, a cílená opatření pro prohlubování dovedností a změny kvalifikace. Pro zapojení nevyužívané nabídky pracovních sil je zapotřebí, aby tato opatření byla přístupná, zejména pro jednotlivce a v odvětvích a regionech, jichž se zelená transformace dotýká nejvíce. Nedostatek pracovních sil se ve Švédsku v posledních letech zvýšil a v roce 2022 byl hlášen u šestnácti profesí, které vyžadují specifické dovednosti nebo znalosti pro zelenou transformaci.
- (36) Na základě posouzení Komise přezkoumala Rada konvergenční program z roku 2023 a její stanovisko¹⁷ je promítnuto do doporučení č. 1.
- (37) Na základě hloubkového přezkumu Komise a jejího posouzení přezkoumala Rada národní program reforem na rok 2023 a konvergenční program z roku 2023. Její doporučení podle článku 6 nařízení (EU) č. 1176/2011 jsou promítnuta do doporučení č. 1. Politiky uvedené v doporučení č. 1 pomáhají mimo jiné řešit zranitelná místa spojená s vysokým soukromým dluhem a vysokými cenami nemovitostí,

¹⁷ Podle čl. 9 odst. 2 nařízení (ES) č. 1466/97.

DOPORUČUJE Švédsku v období 2023–2024:

1. Ukončit co nejdříve v letech 2023 a 2024 mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky. Pokud by si nový nárůst cen energií vyžádal nová nebo pokračující podpůrná opatření, zajistit, aby tato podpůrná opatření byla zaměřena na ochranu zranitelných domácností a podniků, aby byla fiskálně dostupná a zachovávala stimuly k úsporám energií.

Při zachování zdravé fiskální pozice v roce 2024 zachovat veřejné investice financované z vnitrostátních zdrojů a zajistit účinné využívání grantů z nástroje i dalších fondů Unie, především za účelem podpory zelené a digitální transformace.

V období po roce 2024 pokračovat v investicích a reformách vedoucích k vyššímu udržitelnému růstu a zachovat obezřetnou střednědobou fiskální pozici.

Snížit rizika spojená s vysokým zadlužením domácností a nerovnováhami na trhu s bydlením snížením daňové odpočitatelnosti úrokových splátek hypotečních úvěrů a/nebo zvýšením periodických daní z nemovitostí a zároveň zavést přiměřené nástroje pro lepší hodnocení politik a stanovování cílů. Stimulovat investice do bytové výstavby s cílem zmírnit nejnaléhavější nedostatky, zejména odstraněním strukturálních překážek pro výstavbu a zajištěním nabídky stavebních pozemků. Zvýšit účinnost trhu s bydlením, mimo jiné zavedením reformy trhu s nájemním bydlením.

2. Pokračovat ve stabilním provádění plánu pro oživení a odolnost a urychleně dokončit kapitolu REPowerEU s cílem rychle zahájit její provádění. Pokračovat v rychlém provádění programů politiky soudržnosti a zajistit jejich úzkou doplňkovost a součinnost s plánem pro oživení a odolnost.

3. Zlepšit výsledky vzdělávání žáků ze znevýhodněného socioekonomického a přistěhovaleckého prostředí zajištěním rovných příležitostí v přístupu do školského systému a řešením nedostatku kvalifikovaných učitelů. Rozvíjet dovednosti znevýhodněných skupin, zejména osob z přistěhovaleckého prostředí, přizpůsobením zdrojů a metod jejich potřebám, aby se napomohlo jejich začlenění na trh práce.
4. Snížit závislost na fosilních palivech urychlením zavádění obnovitelných zdrojů energie, mimo jiné rozšířením a modernizací rozvodných energetických sítí, zavedením reforem pro zjednodušení a urychlení správních a povolovacích postupů, zlepšením energetické účinnosti a zintenzivněním politického úsilí zaměřeného na poskytování a získávání dovedností a kompetencí potřebných pro zelenou transformaci.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda nebo předsedkyně*
